

ЖАВІЖИ

Молодці
Українці!

Січень
2016

Дніпро

Український Ювілейний Місячник

Січень
2016

ISBN:

Видавництво “Навіки”
© Василь Пишний

Іван ФРАНКО

Мойсей

Пролог

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорозжжю,
Людським презирством,
ніби струпом, вкритий!

Твоїм будучим душу я тривожу,
Від сорому, який нащадків пізних
Палитиме, заснути я не можу.

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тягло́м у поїздах їх бистроїзних?

Невже повік уділом буде твоїм
Укрита злість, облудлива покірність
Усякому, хто зрадою й розбоєм

Тебе скував і заприсяг на вірність?
Невже тобі лиш не судилось діло,
Що б виявило твоїх сил безмірність?

Невже задармо стільки серць горіло
До тебе найсвятішою любов'ю,
Тобі офіруючи душу й тіло?

Задармо край твій весь политий кров'ю
Твоїх борців? Йому вже не пишаться
У красоті, свободі і здоров'ю?

Задармо в слові твоїому іскряться
І сила, й м'якість, дотеп, і потуга,
І все, чим може вгору дух піднятися?

Задармо в пісні твоїй ллється туга,
І сміх дзвінкий, і жалощі кохання,
Надій і втіхи світляная смуга?

О ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твого повстання.

О, якби хвилю вдать, що слова слуха,
І слово вдать, що в хвилю ту блаженну
Вздоровлює й огнем живущим буха!

О, якби пісню вдать палку, вітхненну,
Що міліони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Якби!.. Та нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнівами, битим стидом, —
Не нам тебе провадити до бою!

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,

Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.

Прийми ж сей спів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний,
Твоїй будучині задаток, слізьми злитий,

Твої́му генію
мій скромний дар весільний.

Цього року виповнюється:

980 років від дня народження **прп. Феодосія Печерського** (1036-1074), давньоруського церковного письменника-полеміста, ігумена Києво-Печерського монастиря

960 років від дня народження **прп. Нестора Печерського (Нестор-літописець)** (1056 - 1113), давньоруського літописця, письменника (автор «Повісті врем'яних літ»)

940 років від часу виходу (1076) найдавнішої пам'ятки писемності Київської Русі - збірника літературних творів **«Ізборник Святослава»**

920 років від часу першої згадки (1096) **м. Ромни** у Сумській обл.

420 років від часу укладання (1596) **Берестейської унії**, внаслідок чого утворилась Українська греко-католицька церква

400 років від часу заснування (1616) **с. Суботів** Черкаської обл. - спадковий маєток Б. Хмельницького, перша гетьманська столиця

400 років від часу першої згадки (1616) **м. Умань** Черкаської обл.

370 років від дня народження **Івана Ілліча Скоропадського** (1646-1722), українського військового, політичного та державного діяча, гетьмана Лівобережної України (1708-1722)

330 років від дня народження **Атанасія Шептицького** (1686-1746), українського церковного діяча

310 років від дня народження **Феокліста Павловського** (1706-1744), українського живописця

310 років від дня народження **Гаврила Матвійовича Головні** (1706-1786), українського співака

300 років від дня народження **Матвія Карповича Значко-Яворського** (у чернецтві - Мельхіседек) (1716-1809), українського церковного діяча

290 років від дня народження **Івана Олексійовича Калиновича** (1726-1781), українського живописця

290 років від дня народження **Корнелія Івановича Юзефовича** (1726-1766), українського співака, регента

280 років від дня народження **Захарія Голубовського** (1736-1810), українського живописця

260 років від дня народження **Федора Івановича Давидовича** (1756 - 20-ті рр. 19 ст.), українського правознавця

250 років від дня народження **Андрія Івановича Меленського** (1766-1833), українського архітектора

250 років від дня народження **Федора Івановича Зелінського** (1766-бл.1807), українського золотаря

250 років від дня народження **Степана Оникійовича Дегтярьова** (1766-1813), українського та російського композитора, диригента, співака, піаніста, педагога

250 років від дня народження **Степана Григоровича Грибовича** (1766 - після 1833), українського співака, педагога, композитора

240 років від дня народження **Георгія**

Барановича (1776-?), українського хорового диригента, педагога

240 років від дня народження **Михайла Андрійовича Амвросимова** (1776-1825), українського архітектора

225 років від дня народження **Івана Християновича Дрейсіга** (1791-1888), українського актора, режисера, драматурга, антрепренера

220 років від часу спорудження (1796) **дендрологічного заповідника «Софіївка»** у м. Умань Черкаської обл.

210 років від дня народження **Платона Якимовича Лукашевича** (1806-1887), українського фольклориста, етнографа, видавця, мовознавця

210 років від дня народження **Теофана Глинського** (1806-1893), українського письменника, публіциста, громадсько-культурного діяча

210 років від дня народження **Євстахія Прокопчиця (Прокопович)** (1806-1856), українського філолога, громадсько-політичного діяча, педагога

200 років від часу виходу (1816-1819) першого в Україні літературно-мистецького, наукового і громадсько-політичного журналу **«Украинский вестник»**

200 років від дня народження **Петра Баранюка** (1816-1880), українського майстра декоративної кераміки (один із засновників косівської школи керамічного розпису)

190 років від часу спорудження (1826)

садово-паркового комплексу «Сокиринський парк» у с. Сокиринці Чернігівської обл.

190 років від дня народження **Петра Любовича** (1826-1869), українського композитора

190 років від дня народження **Василя Дем'яновича Ковальського** (1826-1911), українського письменника, громадського діяча

180 років від дня народження **Григорія Олексійовича Маренича** (1836-1918), українського композитора, педагога

170 років від дня народження **Луки Павловича Снігура** (1846-1928), українського майстра деревного будівництва, різб'яра

170 років від часу виходу (1846) у Москві «Історії Русів» - пам'ятки української історичної прози і публіцистики

170 років від дня народження **Олександра Вікентійовича Клосовського** (1846-1917), українського метеоролога, геофізика

170 років від дня народження **Івана Платоновича Забугіна** (1846-1875), українського піаніста

170 років від дня народження **Григорія Максимовича Бораковського** (1846-1890), українського письменника

160 років від дня народження **Івана Яковича Франка** (27 серпня 1856, с. Нагуєвичі, Дрогобицький повіт - 28 травня 1916, Львів). Український письменник, поет, публіцист, перекладач, вчений, громадський і політичний діяч. Доктор філософії (1893 р.), дійсний член НТШ (1899 р.),

почесний доктор Харківського університету
(1906 р.)

160 років від дня народження **Григорія Андрійовича Ашкаренка** (1856-1922), українського актора, антрепренера, драматурга

160 років від дня народження **Івана Михайловича Белея** (1856-1921), українського журналіста, перекладача, критика

160 років від дня народження **Євгена Михайловича Васильєва** (1856-1919), українського ентомолога

160 років від дня народження **Василя Овсійовича Гриця** (1856-1910), українського актора, співака, режисера

160 років від дня народження **Миколи Миколайовича Гриценка** (1856-1900), українського художника-пейзажиста

160 років від дня народження **Івана Науменка** (1856-1913), українського актора

160 років від дня народження **Андроника Оникійовича Степовича** (1856-1935), українського філолога, історика-славіста, літературознавця, перекладача

160 років від дня народження **Василя Юрійовича Шкрібляка** (1856-1928), українського народного майстра гуцульського різьблення та інкрустації по дереву

160 років від дня народження **Модеста Петровича Вітошинського** (1856-1901), українського співака

150 років від дня народження **Василя Павловича Маслова-Стокоза** (1866-1918), українського письменника, публіциста,

перекладача, історика літератури

150 років від дня народження **Михайла Бачинського** (1866-1912), українського поета, журналіста, письменника, громадського діяча, священика

150 років від дня народження **Ієроніма Павловича Калитовського** (1866-1926), українського письменника-сатирика, громадсько-культурного діяча

150 років від дня народження **Івана Федоровича Джуранюка** (1866-1961), українського майстра художнього ткацтва

150 років від дня народження **Всеволода Юлійовича Шимановського** (1866-1934), українського вченого-бджоляра

150 років від дня народження **Петра Федоровича Залозного** (1866-1921), українського письменника, мовознавця, педагога

140 років від дня народження **Якова Йосиповича Гальперна** (1876-1941), українського хірурга, педагога

140 років від дня народження **Віктора Абрамовича Естровича** (1876-1941), українського архітектора

140 років від дня народження **Бориса Ісааковича Завелева** (1876-1938), українського кінооператора. **Репресований**

140 років від дня народження **Івана Григоровича** (1876-1937), українського актора, співака, педагога

140 років від дня народження **Трохима Петровича Колесниченка** (1876-1941),

українського актора, режисера, антрепренера

140 років від дня народження **Олексія Михайловича Олексієнка** (1876-1942), українського актора театру, й кіно (один з перших українських кінорежисерів)

140 років від дня народження **Євгена Наумовича Сердюка** (1876-1921), українського архітектора

130 років від дня народження **Бориса Івановича Зданевича** (1886-1966), українського книгознавця

130 років від дня народження **Акселя Францовича Лундіна** (1886-1943), українського кінорежисера

130 років від дня народження **Миколи Домонтовича** (1886 - між 1923 і 1928), українського бандуриста, співака, бандурного майстра. **Репресований, помер на засланні**

120 років від дня народження **Олександра Олександровича Соколовського** (1896-1938), українського письменника. **Соколовський був засуджений до страти виїзною сесією Військової колегії Верховного Суду СРСР 22 серпня 1938 року і того ж дня розстріляний**

120 років від дня народження **Василя Заварихіна** (1896-1948), українського хореографа

120 років від дня народження **Володимира Остаповича Дідковського** (1896-1983), українського співака

120 років від дня народження **Олександра Григоровича Дашевського** (1896-1968), українського композитора

120 років від дня народження **Миколи Романовича Бойченка** (1896-1946), українського композитора, музикознавця, диригента

120 років від дня народження **Василя Ілліча Касіяна** (1896-1976), українського графіка

110 років від дня народження **Олександра Максимовича Бабія** (1906-1953), українського звукооператора

110 років від дня народження **Ярослава Володимировича Барановського** (1906-1943), українського політичного діяча. **11 травня 1943** близько **13.00** **Ярослава Барановського** застрелили на розі сучасних вулиць **Рилеєва** та **Устияновича** у **Львові**

110 років від часу виходу (1906) у Києві літературно-художнього збірника поетичних і прозових творів українських письменників «**Досвітні огні**»

110 років від часу утворення (1906) у Львові літературної групи українських письменників-модерністів «**Молода Муза**»

110 років від часу заснування (1906) **Рівненського обласного краєзнавчого музею**

110 років від часу заснування (1906) у **Полтаві** **пересувного театру М. К. Садовського**

110 років від часу виходу (1906) у Києві українського сатиричного журналу «**Шершень**»

110 років від часу видання (1906) у Києві першого номеру щоденної україномовної газети «**Громадська думка**»

100 років від дня народження **Степана Хвилі** (1916-2006), українського живописця (Австралія)

11 січня 1846 р.
Осип Бодянський видав
«Історію русів»

170 років події

Осип Бодянський (12 листопада 1808, містечко Варва, тепер смт. Чернігівської області - 18 вересня 1877, Москва) - український

філолог-славіст, історик, фольклорист, перекладач (мав 14 робочих мов), видавець, письменник, член-кореспондент Петербурзької Академії наук (1854).

«Ученим мужем з сильним характером, який тихим робом своїм і щоденною науковою працею вславляють рідну Україну краще, ніж великомовні патріоти» - називав Панько Куліш Осипа Бодянського. Про себе ж Осип Бодянський писав М. Максимовичу: «Я її найвідданіший син, адже я й сам козак!»

О.Бодянський як істинний козак любив повторювати: «Чуже - чужим, своє - своїм». Ще навчаючись у Переяславі, Осип розвивався в рідномовному середовищі, бо викладання там велось, незважаючи на імперський офіціоз, українською. Навіть у Московському університеті студент О.Бодянський довго не міг перейти на російську. А коли вже став професором, студенти все одно чули,

як промовляє в ньому українське серце, й називали його: «Козак-запорожець за професорською кафедрою».

Тарас Шевченко чув у Бодянському «запорозьку душу», не раз навідувався до нього на гостину, вони стали щирими друзями. Морально і матеріально допомагав Осип Бодянський Шевченкові-засланцю. 9 травня 1861 року Бодянський був серед тих, хто прощався з Шевченком у церкві Тихона-чудотворця у Москві.

У «Чтениях Московского общества истории и древностей российских», редактором яких він був, вміщує матеріал з історії Росії та України, видає «Історію Русів», українські та російські народні пісні та ін. За редакцією О.Бодянського видано «Літопис Самовидця».

«Історія Русів» - найвизначніший твір української національно-політичної думки кінця XVIII - початку XIX ст., присвячений історії розвитку України, українського народу від найдавніших часів до другої половини XVIII ст.

Рукопис «Історія Русів» знайдено близько 1828 року в м. Гриневі Стародубського повіту Чернігівської губернії, тривалий час він поширювався в численних рукописних копіях. Час написання точно не встановлено. Так само таємницею залишається авторство книги. Спочатку автором вважався архієпископ білоруський Г. Кониський, але ця версія була незабаром заперечена М.Максимовичем та іншими дослідниками.

Пізніше з'явилося ще кілька версій: так, історики припускали авторство Г. Полетики (В. Іконников, О. Лазаревський), його сина Василя (В. Горленко, М. Драгоманов, І. Борщак) та ін.

Зникнення дослідника Дніпрогесу

125 років від дня народження

Петро Іванович Смолічев народився 12 січня 1891 року у селі Княжичі на Сумщині. З діда-прадіда були Смолічеви священиками і Петро став на цю стезю. Закінчив духовну семінарію, потім – Петербурзьку духовну академію та Петербурзький археологічний інститут.

З ентузіазмом узявся Петро Іванович за роботу викладача, згодом музейного працівника у Чернігові. Упродовж 1925-1928 рр. він дослідив понад 40 курганів X ст., що містили поховання за древніми обрядами, а також кілька кенотафів. В історію української археології П. Смолічев увійшов як дослідник давньоруського курганного могильника у с. Шестовиця, що на березі Десни неподалік від Чернігова.

У 1927 році Петро Смолічев потрапив до Запоріжжя у складі Експедиції з наукового дослідження території Дніпробуду. Відтепер

до Чернігова, де залишилась його родина, П. Смолічев навідувався тільки зрідка. Після чотирьох років роботи в Запоріжжі призначили Петра Івановича на посаду завідувача сектором послідовної зміни культур Державного музею Дніпробуду.

Ви не чули про такий музей? Був у Запоріжжі такий музей, розташовувався він на розі проспекту Леніна та вулиці Добролюбова. Його засновник і перший директор Микола Філянський мріяв про приміщення у Будинку громадських організацій (сьогодні у цьому домі знаходиться міське УВС). Мав тоді музей співробітників рідкісного інтелекту, але враз усе щезло...

Після виступу Йосипа Сталіна проти “колишніх людей” згадали добродії, що Смолічев не тільки має духовну освіту, але його рідний брат – священик, тесть – автокефальний єпископ. Зник тоді Петро Іванович раптово і пройшла чутка, що він втік до Сибіру, де переховувався під чужим іменем. Насправді його вислали до Середньої Азії. Тільки після війни дослідник дістав змогу повернутися до наукової роботи в інституті історії, археології та етнографії АН Таджикиської РСР.

І все, морок забуття... Відомо, що навесні 1955 р. частина його особистого невеличкого архіву надійшла з Архіву АН Таджикиської РСР.

Думаю, є у нас дослідники, які віднайдуть стежки життя Петра Смолічева. А, може, увічниться ім'я серед назв наших вулиць?

Космічний Дон Жуан з України

50 років із дня смерті

12 січня 1907 р. у Житомирі народився, космічний геній (жінки говорили «космічний Дон Жуан»), Сергій Павлович Корольов.

Мати Сергія після закінчення гімназії була насильно видана заміж за викладача

словесності у гімназії № 1 Житомира. Жінка хотіла продовжувати навчання, але чоловік заперечував, на цьому ґрунті вони розлучилися. Сергій залишився з мамою, але батько пообіцяв викрасти сина, тому мама відвезла хлопця до своїх батьків до Ніжина. Там бабуня заробляла тим, що солила та продавала огірки. Протягом шести років хлопчика не пускали самого на вулицю, перші уроки були домашні від бабусі та мами; малий грався сам. Навіть дорослий Корольов ніколи не запрошував гостей. Небом Сергій почав марити в шість років, коли над Ніжином виконував фігури складного пілотажу, а потім приземлився на Базарній площі льотчик Уточкін.

Нарешті батьки влаштували свої справи. Батько переїхав до Києва й одружився вдруге. У 1916 р Корольов переїхав до Одеси, бо мама вийшла вдруге заміж за одесита Григорія Баланіна, начальника портової електростанції. У вересні 1917-го хлопчик пішов до першого класу Третьої одеської гімназії, але через вуличні бої гімназію закрили. Довелося продовжувати навчання вдома.

В Одесі Сергій уперше закохався. Її звали Ксенія Вінцентіні, або Ляля. Вони були однолітками. Корольов і на руках навколо неї ходив, і під баржею пропливав, навіть виконав стійку на руках на даху міського моргу. Нарешті Ляля дозволила себе поцілувати.

Перед тим як поїхати складати іспити до Київської Політехніки, Сергій посватався. Ксенія відповіла, що не зробить цього, доки не буде самостійно заробляти. Восени 1924-го Корольов став студентом. В анкеті для абітурієнтів він записав себе українцем. У 1926 р. авіаційне відділення в інституті закрили, тому Сергій перевівся до Московського вищого технічного училища. 1930-го Корольов закінчив МВТУ, залишився у столиці СРСР, а Ляля — Харківський медичний і за розподілом поїхала працювати на Донбас. Сергій удруге запропонував Ксенії одружитися, вона знов відмовила, бо три роки їм доведеться жити в різних містах. Корольов домовився з керівництвом лікарні й Лялю відпустили достроково, 1931-го Сергій і Ксенія одружилися. 11 квітня 1935 р. у Корольова народилася дочка Наталія.

Влітку 1938-го ув'язнили Валентина Глушка. На зборах, де колеги засуджували арештованого, Сергій Корольов заявив, що Глушко не може бути ворогом народу. За кілька днів взяли й Корольова. На допитах 31-річному конструкторові зламали щелепи.

Проти ночі на 28 червня 1938 р. відбувся 15 хвилинний суд, на якому Корольову оголосили вирок — ув'язнення на 10 років Мив золото на Колимі. Через п'ять років у концтаборі отримали вказівку — відправити на Велику землю в'язня Корольова. Шарашкам Берії терміново знадобилися ракетники. Коли Сергій дістався Магадана,

пароплав уже відійшов. Згодом з'ясували, що судно затонуло і жоден пасажир не врятувався. Наступного пароплава довелося чекати шість місяців.

У Казані 1942-го року на заводі-22 розпочався тюремний роман Корольова з кресляркою Ніною: вони перекидалися словами, часом записками. 27 червня 1944 Сергій був достроково звільнений. Того ж дня він пішов свататися. Мама була земною жінкою: розуміла, що різниця у 12 років не головне при їхніх статусах. Вийшла Ніна заміж за того, кого напирала мама. Невдало. А він знайшов іншу Ніну. Шлюб із 27-річною перекладачкою Ніною Котенковою був щасливим. Вона залишила роботу і присвятила себе чоловікові, а він себе – ракетобудуванню. На цьому мисливський сезон закінчився. Сергій знайшов домашній затишок.

Після війни разом із Валентином Глушком був відряджений до Німеччини, де вивчав документи з розробки ракет Третього рейху. У 1946 році його призначено головним конструктором балістичних ракет, Курчатов створив ядерний проект, ракетний щит СРСР.

У 1957 році Нобелівський комітет звернувся до Академії наук СРСР із проханням висунути на здобуття премії трьох науковців, чиї розробки відкрили людству шлях у космос.

Кандидатура Корольова була поза

конкуренцією, проте за інші місця почалася боротьба між високими сановниками. Тоді Микита Хрущов наказав відповісти, що конструктор супутника — радянський народ, а не Корольов.

Відсвяткували його день народження, в останній раз Корольов заспівав улюблену «Чому я не сокіл», через день – до Кремлівської лікарні. Оперував міністр охорони здоров'я СРСР Б. Петровський. Лікар виявив пухлину, якої раніше не помітили, під час її видалення хворому стало погано. Запросили хірурга О. Вишневського. Той подивився на ледь живого Корольова й зауважив: «Вибачте, на трупах не оперую».

Помер Корольов 14 січня 1966 року.

Ми – фігурки в шахівниці, Круг небесний – наш іграв

О. Хайям

145 років від дня народження

Рід Агатангела Кримського (15 січня 1871 - 25 січня 1942) кримсько-татарського походження. Один із родичів був муллою, родичем кримського хана. У 17-му ст., рятуючись від несправедливого гніву можновладця, втік із Бахчисарая й опинився у Литві. Там мусив охреститися і взяв собі нове прізвище – Кримський. Батько – вчитель географії, автор популярних на той час посібників і краєзнавчих книжок.

Читати дитя навчилося у три з половиною

роки. У прогімназії Острогу вивчив польську, французьку, англійську та німецьку мови. Після цього в київській колегії Галагана вивчив грецьку, італійську, турецьку; українську вчив у Павла Житецького. У 18 років парубок знав 8 мов. «І от узяв я якось повісті

Федьковича з передмовою Драгоманова, узяв, прочитав, і мене нове світло осяяло. Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо. І от я жадібно ухопився за українство. Кожнісіньку вільну від «офіційних занять часину я присвячував Україні». Перша ознака національності є мова – я й нею найперше заклопотався, пильно читав усякі книжки, особливу вагу звертав на етнографічні матеріали, перечитав усякі філологічні праці». Отак на двадцятому році життя студент московського інституту східних мов відкрив у собі Україну. Фанат української мови писав: «Нам одібрано всякі мінімальні, елементарні права. Для нас і говорити своєю мовою – то вже є злочин; нашій нації гірше, ніж усім іншим націям». Щоб нація зберегла мову, щоб нести освіту народові, А. Кримський

написав і видав у Москві «Украинскую граматику для учащихся высших классов Приднепровья», «Практический курс для изучения малорусского языка» – призначені для самостійного вивчення.

А далі – стажування в арабських країнах. У 29 – він професор східних мов Лазаревського інституту, поліглот, який мав 68 робочих мов. Агатангел Кримський – автор першої в світі історії арабської літератури в 5 томах: автор 26 томів зі сходознавства.

Щойно Україна оголосила самостійність, як Кримський почав рватися до Києва. Упродовж місяця Володимир Вернадський добивався дозволу Кримському на приїзд із Москви, адже вчений погоджувався на переїзд тільки разом із бібліотекою, а це вагон книжок. Вони розмістилися у двокімнатній квартирі на п'ятому поверсі на вул. Мало Підвальній, 3: вагон книжок, колекція марок і грамплатівок, бо пан Агатангел – знавець оперної музики.

А. Кримський став одним із засновників АН УСРР, до 1928 р. був її вченим секретарем. У 1921-1929 рр. академік очолював Інститут мовознавства, був професором Київського університету.

Не зважаючи на кволе здоров'я, астму, серцеву недугу і на те, що він носив дві пари сильних окулярів, професор працював по 18 годин на добу. Крім наукових праць, Кримський уклав три збірки поезій, перший в українській літературі філософський роман

«Андрій Лаговський».

Від 1930 р. вченого часто викликали на допити, адже А. Кримський – «ідеолог українського націоналізму», з Петлюрою перебував у дуже близьких стосунках, вітав його у АН хлібом-сіллю; 1923-го року Кримський із рядом інших націоналістів видав російсько-український словник. Як бачимо, малописьменні жорстокі слідчі були інтернаціоналістами, а вчений-поліглот зі славним іменем – «махровий націоналіст».

Вченого не друкували, ліквідували усі сходознавчі установи АН; він працював для шухляди. А щоб видатний вітчизняний учений-орієнталіст, мовознавець та поет не мав сил вистояти на сплюндрованому, занімілому полі української науки та культури, «інтернаціоналісти» його вдарили під дих. Справа в тім, що Агатангел Кримський належав до тих чоловіків, які не боялися розумних жінок. Ще юнаком він закохався у геній Лесі Українки, але вона його серйозно не сприйняла. Більше жінками Кримський не цікавився. Певно, Ви звернули увагу, що в ті часи було популярним усиновлювати юнаків, наприклад, М. Горький і його прийомний син. Точно так Агатангел Кримський усиновив Миколу Левченка. Агатангела Кримського не арештовували, але арештували й засудили Миколу. Левченко відбув термін, повернувся й повісився у квартирі Кримського. Ця трагедія підкосила вченого. З того часу він перестав стежити за своєю зовнішністю:

носив подрані чоботи, порваний костюм, говорячи: «Нехай буде соромно владі, яка довела до такого академіка».

20 липня 1941 року 70-літній А. Кримський був арештований. Останньою книгою вченого стала справа за номером 148001. 25 січня 1942 року її припинили й здали до архіву у зв'язку зі смертю обвинуваченого.

Хворий і виснажений вчений помер у камері смертників у тюремній лікарні.

1903 року Кримський написав вірш «На тортурних муках»:

Без молитви штурніть мого трупа

В підтюремній мури,

Надпишіть, що був я злочинець

І загинув з тортури

Надпишіть, що був я злочинець.

Від лютого 1991 року Київський інститут сходознавства АН носить ім'я Агатангела Кримського. Його перший директор – поліглот світової слави Омелян Пріцак – останній учень А. Кримського.

3 любов'ю до жінок

115 років із дня смерті

25 січня 1901 р. помер 70-річний маляр-портретист Опанас Рокачевський.

Опанас Юхимович Рокачевський народився 1830-го р. у Рославлі на Смоленщині у небагатій міщанській родині. Спочатку здобував освіту у повітовому училищі, згодом – у приватній малювальній школі.

Зрештою 1852 р. парубок набрався сміливості та віри у власні сили – і відправився до Петербурга в академію мистецтв. Поступив. Учився в класі історичного живописця, професора Ф. Бруні. У 1856 р. Рокачевський разом із студентами

академії був запрошений В. Тарновським провести канікули в Качанівці. Тут він і створив відомий «Портрет Софії Тарновської». З того часу Опанаса Рокачевського тягнуло в Київ, в Україну.

У 27 років – вільний, некласний художник; вільний, але гаманець теж вітри ганяє. Повернувся Панас до рідного міста писати портрети грошовитих людей. Через три роки взяв участь у Академічній виставці і удостоївся звання академіка за «Портрет матері» («Ермітаж»).

У протоколі засідання Ради Академії мистецтв від 2 вересня 1860 р. говориться: «1. Определено: во уважение искусства и познаний в художествах, доказанных исполненными работами, по заданным от Академии программам и по другим известным трудам, признать академиками...

по живописи исторической и портретной... Афанасия Рокачевского и по гравированию Тараса Шевченко».

Нарешті 33-річний академік з дружиною і дочками переїхав до Києва.

Писав ікони, виконував роботи на замовлення, але кожний художник мріє про власну школу. І у січні 1866 р. Рокачевський Опанас Юхимович відкрив живописну (іконописну) школу Києво-Печерської лаври. Школа містилася недалеко від лаври на вул. Мазепи, 6 на другому поверсі палацу, проданого вдовою князя Іпсиланті. Три кімнати було відведено для занять, у великій залі було 16 малювальних столів, понад 50 гіпсових фігур, 337 картин, акварелей, малюнків, літографій та інших творів, у т. ч. виконаних відомими художниками. У школі навчалося понад 20 учнів, частина з яких була на повному монастирському пансіоні, інші приходили на заняття. Вони проводилися взимку впродовж шести, влітку – восьми годин.

Дві кімнати були для житла вчителю, одна – для проживання учнів, передпокій – для охоронця школи. Рокачевський керував школою і навчав малюванню. Він склав першу програму живописної школи, повний курс якої складав шість років, обов'язковий – три роки, після чого видавалося свідоцтво про закінчення Лаврської іконописної школи. Опанас Юхимович Рокачевський жив із родиною у правому флігелі буд. 6 а. Рівно

за два роки через конфлікт із начальником друкарні художник залишив посаду в школі. Але ще довго жив у флігелі.

Два-три рази на рік художник отримував замовлення на портрети. Так, у Рокачевського були гарні стосунки з цукрозаводчиком Бродським і він отримував замовлення на портрети дочок.

Так з'явився «Жіночий портрет» 1865 р., що нині знаходиться в Дніпропетровському музеї.

У Київському художньому музеї в постійній експозиції є дві його картини – портрет доньки-підлітка та «Портрет літньої селянки».

Дівчина-дитина
зупинилась на
хвилику, затамувала
прихований сум
чорних очей і зараз
помчить...

«Портрет
літньої селянки» –
стомленої життям
щоденним, але з
почуттям власної
гідності, яка сидить
на тлі своєї темної
долі. Мабуть, про
неї написав Микола Луків етюд.

*Маленька, легенька, старенька, сама, –
Ні плоду, ні роду – нікого нема.*

*Город, та криниця, та кілька сусід, –
Здавалось би, куций, приземлений світ.
А в душу заглянеш – і з дива замреш:
Душі тій немає ні краю, ні меж.
Прозор, тайна, глибина, чистота...
А жінка – як жінка. Селянка проста.*

У 1869 р. він виспівав портрет Уляни Микешиної, останнє зображення 25-річної дружини друга. Вона була смертельно хворою, тому полотно вражає тривогою, трагізмом: грозове небо, сумна постать молодої жінки в синій сукні, хворобливий рум'янець. Нині полотно в колекції Рославльського музею.

У 1899 р. Рокачевський створив портрет дочки Аріадни «У своєму саду». Тепле сонячне полотно автор подарував другові художнику, випускнику Дрезденської Академії Котирло.

Чесна, правдива, безкомпромісна людина важко долала свій шлях. Опанас Рокачевський помер у Києві, похований в огорожі Покровського монастиря.

**Йому на голову сідали птахи,
а не учні**

175 років від дня народження

26 січня 1841 р. у Карасівці, передмісті Маріуполя, народився Архип Куїнджі, художник. Його батько, Іван Христофорович, був шевцем на прізвище Єменджі, що татарською означає «трудова людина» (у родині говорили татарською). Це ж

прізвище мав у метриці й Куїнджі. Коли малому було чотири роки, несподівано помер батько, за ним пішла й мати. Сиріт забрали брат і сестра батька. З цього часу Архип засвоїв, що він – чоловік і має захищати й допомагати слабкішим.

Родичі домовилися, щоб Архип ходив на заняття до сусіда, який трохи знав грецьку граматику. Після такого «домашнього» навчання Архипа віддали до міської школи. Учився він поганенько, але малював постійно. У 10 років «курс наук» було закінчено і Архип перейшов на свій хліб. Працював він у Чабаненка – підрядчика з будівництва церкви. Хлопчик отримав книгу обліку та олівець для запису прийому цегли. З часом книга перетворилася на блокнот із малюнками, у яких прославився портрет церковного старости Бібелли.

Від будівельника Куїнджі перейшов на роботу прислуги до хліботоргівця Аморетті. Кажуть, саме тут йому порадили відправитися в Феодосію до Айвазовського. Куїнджі прибув до Феодосії влітку 1855 року.

Його вразило море, екзотична краса землі. Айвазовського на той час у Феодосії не було. Учень і копіїст Айвазовського Адольф Фесслер зайнявся Архипом. Розмістив його у дворі під навісом, показав майстерню маестро. Упродовж чотирьох місяців Куїнджі довелося терти фарби, фарбувати паркан і під наглядом Фесслера копіювати картини Айвазовського. До серйозних занять не дійшло, тому Архип повернувся додому. У Маріуполі Куїнджі поступив ретушером до місцевого фотографа. Незабаром він переїхав в Одесу, де теж працював ретушером у фотографії. Коли ж відкладені капітали дозволили, Куїнджі переїхав у Петербург. Він склав усний іспит до Академії мистецтв і став «вільно приходящим» студентом. Заприятелював із учнями Академії: І. Рєпіним, В. Васнецовим, К. Савицьким. Нарешті у 27 років Куїнджі отримав звання вільного художника за один із кримських пейзажів. Він узяв собі прізвище «Куїнджі» (в перекладі «ювелір») - це данина сімейному переказу, за яким дід художника був ювеліром. Згодом Архип Куїнджі став дійсним ювеліром живопису.

Якось Архип Куїнджі зустрів свого земляка купця Елевфера Шаповалова - Кетчерджі. Пригадали, як юний маріуполець намалював портрет купця - і неочікувано Архип отримав замовлення зобразити Віру, дочку земляка. Робота 33-річного художника увінчалася вінчанням із Вірою

Шаповаловою.

Слава прийшла до художника у 1876 р. після демонстрації новаторського полотна «Українська ніч». 1878 р. картини Куїнджі мали теплий прийом на Всесвітній виставці в Парижі.

Сенсацією в Петербурзі стала виставка однієї картини («Місячна ніч на Дніпрі»). На дві години щонеділі художник відкривав бажаним двері своєї майстерні, петербурзька публіка займала чергу ще в суботу.

Викладач у Петербурзькій Академії Мистецтв, професор, дійсний член Академії, керівник художньої майстерні. Незалежний і самостійний, Куїнджі був багатим на ворогів, бо був прямим і різким.

Архип Іванович завжди прагнув допомогти кожному морально та матеріально. У 1897 р., коли Куїнджі підтримав студентські виступи, він був засуджений на два дні домашнього арешту та звільнений від викладання. З цього часу А. Куїнджі продовжив заняття з учнями приватним чином і навіть влаштовував їм стажування за кордоном (за власний кошт). Коли студенти задумали створити Товариство імені А.І.Куїнджі, художник передав у його власність усі свої картини та гроші (понад півмільйона крб.), а також землі в Криму, що належали йому. “Дніпро вранці” 1881 р.

Потужний Куїнджі був не тільки великим художником, але також був

великим Учителем життя. Справжньою радістю Куїнджі була допомога бідним така, щоб вони не знали, звідки прийшло це благодіяння. Рівно опівдні він сходив на дах свого будинку, і, як тільки гриміла полуденна гармата на фортеці, тисячі птахів збиралися навколо нього. Він годував їх зі своїх рук, цих незліченних друзів своїх: голубів, горобців, ворон, галок, ластівок. Здавалося, всі птахи столиці злетілися до нього і покривали його плечі, руки і голову. Він говорив Реріху: «Підійди ближче, я скажу їм, щоб вони не боялися тебе». Незабутнім було видовище цього сивого і усміхненого чоловіка, покритого пташинками...

В останні 13 років життя Архип Іванович тяжко хворів, не виходив із петербурзької

квартири в Біржевому провулку, 18. 24 липня 1910 р. від важкої серцевої хвороби 68-річний Архип Куїнджі помер. Біля нього були учні М. Реріх, К. Богаєвський, О. Рілов, яких він викликав. Після смерті художника його друзі та учні – К. Крижицький, В. Савинський, В. Зарубін, Л. Позен – заповіли поховати себе поряд із учителем. Бронзовий бюст художника на могилі – відливка з прижиттєвого портрета, виконаного академіком В. Беклемішевим із Новомосковська.

Дружині Куїнджі заповідав щорічну пенсію в розмірі 2500 рублів. Вона померла через десять років у Петрограді в 1920 році від голоду.

31 січня 1896 р. пішов у вічність 60-річний Михайло Микешин

120 років із дня смерті

Скульптор, графік – автор пам'ятника Богдану Хмельницькому у Києві, адміралам Нахимову та Корнилову у Севастополі, автор ілюстрацій до творів Т. Шевченка та М. Гоголя.

Син панського садівника та знахаря з чотирьох років почав малювати, тому батько й віддав Михайла в науку до богомаза. Зрештою Микешин вступив до Академії мистецтв, де навчався по класу батального живопису

під керівництвом Б. П. Віллевальде. На одній із виставок цар Микола I придбав картину 17-річного Микешина. Він із відзнакою закінчив Академію, отримавши велику золоту медаль за картину «В'їзд Тілли в Магдебург». Романтичне

трактування патріотичних тим принесло Михайлові увагу царської сім'ї та його запросили викладати малювання для Великих князівен. Це сприяло тому, що Микешин отримав багато державних замовлень, серед яких пам'ятник адміралу Грейгу в Миколаєві.

Михайло Микешин познайомився з Шевченком у 1858 р. в Петербурзі, часто зустрічався з ним, ілюстрував «Кобзар», створив скульптурні портрети Шевченка. Одного разу М. Й. Микешин завітав до Шевченка в той час, коли поет збирався розірвати малюнок, на якому Тарас Шевченко зобразив свою останню кохану Лікеру. Михайло Йосипович відняв «Портрет Лікери Полусмакової» і зберіг його.

У 1868 р. М. Микешин приїхав до Києва і розпочав роботу над пам'ятником Богданові Хмельницькому як свідчили сучасники, скульптор упродовж однієї доби виліпив макет майбутнього пам'ятника. Організаційний комітет схвалив проект, але Олександр II промовчав, а великий

князь Костянтин
запропонував
внести зміни.
Микешин
відмовився і
тільки через
десять років
цар власноручно
відкоригував
макет, заборонив
вкомпонувати
горельєфи, що
зображували
козаків, які у
задумі слухали
кобзаря.

У 1879 році скульптор Пій Веліонський відлив у Петербурзі на заводі Берда статую гетьмана, а його колега Артеміїй Обер — коня. У 1880 р. було відлито з бронзи центральну частину монумента. Михайло Микешин позичив гроші і оплатив перевіз до Києва. Привіз і – пам'ятник ще рік був «під домашнім арештом» у підвалі Старокиївської поліцейської дільниці (бач, Богдан, який за життя скуштував турецької та польської в'язниці, побував і в російській).

Нарешті міська дума виділила кошти на спорудження пам'ятника. І знову колізія: Микешин мріяв поставити монумент біля Софії, де кияни вітали переможне військо гетьмана Богдана. Та священники обурилися: як можна зводити ідоли ще навпроти свято

престольної Софії? Запропонували цей монумент установити на Бессарабці (там, де сьогодні знаходиться будівля ринку). Оскільки площа не мала назви, її нарекли площею Богдана Хмельницького. Та батьки міста заборонили це, бо тоді Хмельницький буде вказувати булавою на... популярний в Києві трактир купця Лаврухіна. Володарі веселого закладу виявилися патріотами: вони обурилися (а даремно відмовилися від реклами).

Зусиллями гаманців Терещенків, Симиренка, Ханенка церковників удалося переконати. І ще три роки встановлювали пам'ятник на гранітному постаменті (архітектор В. М. Ніколаєв). На вимогу прихожан Михайлівського собору постать на 35 градусів була повернута, щоб булава показувала не на Польщу, а на Швецію. Важливим питанням був хвіст коня Хмельницького: він не повинен був вказувати на Софію, на Михайлівський собор чи на Присутні місця.

Нарешті, через 20 років після початку роботи 23 червня 1888 р. відбулося урочисте відкриття, від участі в якому автор відмовився; він тільки стояв у юрбі.

У 1890-х рр. разом із Д. Менделєєвим, І. Рєпіним, П. Чайковським та іншими діячами культури М. Микешин заснував у Петербурзі «Товариство імені Тараса Шевченка» для допомоги петербурзьким студентам — вихідцям із України.

СІЧЕНЬ

1 Новорічне свято

- **120** років від дня народження **Василя Ілліча Касіяна** (1896-1976), українського художника, графіка

2

- **175** років від дня народження **Тадея Розеславовича Рильського** (1841-1902), українського культурно-освітнього діяча і етнографа

- **175** років від дня народження **Костянтина Петровича Михальчука** (1841-1914), українського мовознавця, етнографа, громадського діяча

- **110** років від дня народження **Григорія Абрамовича Фінаровського** (1906-1975), українського композитора

- **90** років від дня народження **Віри Остапівни Вовк (Селянська)** (1926), української письменниці, літературознавця, прозаїка, драматурга і перекладача творів португальською мовою (Бразилія)

3

- **160** років від дня народження **Івана Федоровича Селезньова** (1856-1936), українського живописця

- **145** років від дня народження **Ю.Дзеровича** (1871-1943), українського педагога, священника

4

- **200** років від дня народження **Осипа Остаповича Шухевича** (1816-1870),

українського письменника і перекладача

5

- **110** років від дня народження **Бориса Олександровича Балабана** (1906-1959), українського режисера, актора, драматурга

6

Святвечір перед Різдом Христовим

- **170** років з дня заснування **Кирило-Мефодіївського товариства** у Києві (1846)

- **170** років (1846) з дня написання Т.Г. Шевченком **“Заповіту”**

7

Різдво Христове

- **115** років від дня народження **Василя Григоровича Чумака** (1901-1919), українського поета. **Схопили Василя разом із Гнатом Михайличенком та Клавою Ковальовою в ніч на 4 грудня 1919 р. Через кілька годин після арешту усіх було страчено...**

8

Собор Пресвятої Богородиці. Святки

- **150** років від дня народження **Степана Юліановича Кобилянського** (1866-1940), українського живописця

- **150** років від дня народження **Степана Володимировича Більського** (1866-1943), українського геолога

- **115** років від дня народження **Володимира Миколайовича Владка** (1901-1974), українського письменника-фантаста

- **105** років від дня народження **Степана**

Андрійовича Крижанівського (1911-2002), українського поета, літературознавця, критика, перекладача

9

- **140** років від дня народження **Степана** (релігійне ім'я - **Сильвестр**) **Юхимовича Гаєвського** (1876-1975), українського літературознавця, мовознавця, церковного діяча, педагога (Австралія)

- **120** років від дня народження **Степана Васильовича Шагайди** (1896-1938), українського актора театру та кіно. **Розстріляний в тюрмі НКВД (м. Київ)**

10

- **420-а** річниця від дня народження **П.С.Могили** (1596-1647), політичного, церковного й освітнього діяча України, Митрополита Київського і Галицького

- **190** років від часу початку **повстання проти царизму українських декабристів Чернігівського полку** поблизу с. Ковалівки (10.01-15.01.1826)

11

- **140** років від дня народження **Любові Михайлівни Комарової** (1876-1937), української перекладачки

12

- **150** років від дня народження **Василя Івановича Харцієва** (1866-1937), українського філолога, педагога, теоретика літератури. **Харцієв перебував у полі зору чекістів з**

початку 30-х років, хоча був заарештований лише у 1936 році, декілька місяців просидів у в'язниці під слідством у надзвичайно важких умовах. У тюрмі загострилася хвороба нирок і шлунку і його було переведено в лікарню. Після операції в надзвичайно тяжкому стані його забрали додому. Через декілька днів Василь Іванович Харцієв помер

13

День святої Меланії Римлянки.

Щедрий вечір

- **210** років від дня народження **Олександра Олексійовича Федотова-Чеховського** (1806-1892), українського юриста

- **170** років від дня народження **Василя Петровича Милорадовича** (1846-1911), українського фольклориста, етнографа, перекладача

- **160** років від дня народження **Василя Миколайовича Мочульського** (1856-1920), українського історика літератури, мовознавця, фольклориста

- **135** років від дня народження **Антіна Львовича Лотоцького** (1881-1949), українського письменника

14

Новий рік за старим стилем.

День Святителя Василя Великого

Свт. Петра Могили

- **145** років від дня народження **Сильвестра Гнатовича Яричевського** (1871-

1942), українського письменника

- **130** років від дня народження **Сильвестра Михайловича Калинця** (1886-1946), українського письменника, фольклориста (Бразилія)

- **130** років від дня народження **Василя Степановича Пустовойта** (1886-1972), українського селекціонера

15

- **145** років від дня народження **Агатангела Юхимовича Кримського** (1871-1942), українського письменника, славіста, сходознавця, фольклориста, історика, перекладача

- **110** років від дня народження **Ноте Лур'є** (1906-1987), єврейського письменника України

16

- **170** років від дня народження **Степана Стефурака** (1846-1888), українського актора

17

- **150** років від дня народження **Миколи Ілліча Устимовича** (1866-1918), українського військового діяча, генерал-хорунжого. **Загинув**

- **115** років від дня народження **Григорія Даниловича Епіка** (1901-1937), українського письменника. **Розстріляний у жовтні 1937 р. в урочищі Сандармох**

18

Святвечір водохресний. Голодна кутя

- **195** років від дня народження **Антонія**

Степановича Петрушевича (1821-1913), українського поета, публіциста, громадського діяча, історика, філолога, етнографа

- **150** років від дня народження **Юрія Михайловича Міхновського** (1866-1937), українського церковного діяча. З 1931 перебував у Києві, де виконував обов'язки настоятеля собор Святої Софії. **ГПУ заарештувало і розстріляло його в 1937 році**

- **110** років від дня народження **Івана Яковича Трашутіна** (1906-1986), українського конструктора транспортних дизелів

19

Водохреща - Богоявлення

19 січня 1966 року

19 січня 1966 р., на Водохреща, у Луцьку, Львові, Івано-Франківську, Тернополі почалися судові процеси над 20 учасниками українського дисидентського руху.

На закритий суд у Львові приїхала Ліна Костенко.

Викликали В'ячеслава Чорновола. Він переїхав на Галичину старшим редактором передач для молоді на львівському телебаченні. В'ячеслав Чорновіл заявив, що Конституція УРСР не передбачає закритих судів, тому участі у протизаконній справі брати не буде. Після цього роздав підсудним букетики підсніжників. «Найсправедливіший суд світу» ухвалив рішення про випровадження Чорновола із

зали засідань і про притягнення В`ячеслава Чорновола до відповідальності як хулігана. Так Чорновіл отримав першу судимість: три місяці ув`язнення. Тоді він вперше лишився роботи журналіста, влаштувався у Львівському відділі охорони природи.

1967 року в Парижі вийшла друком книга «Лихо з розуму або портрети 20 злочинців» – біла книга сторостерзаної України. Вільний світ був вражений долями молодих українських інтелігентів, які відстоювали свою національну гідність. Книга була удостоєна премії міжнародного Пен-клубу.

«Біла книга або портрети 20 злочинців», так назвав свою книгу про судилища дисидентів В. Чорновіл. Твір вийшов у Парижі 1967 року. Львівський суд розцінив роботу автора інакше: за ст. 87-1 (наклепницька діяльність на радянський суспільний лад) – 3 роки концтабору.

Другий «генеральний покос» інтелігенції ГеБіли провели у знаковий день із 12-го на 13-е січня 1972 р.

Тижневик “Шершень”

19 січня 1906 – у Києві побачив світ тижневик “Шершень” – перший український сатиричний журнал. Виходив до 14 липня, видавець і редактор Володимир Лозинський. Вийшло 26 чисел. Визначніші літературні співробітники: Михайло Коцюбинський, Агатангел Кримський, Іван Липа, Осип

Маковей, Іван Нечуй-Левицький, Людмила Старицька-Черняхівська, Василь Стефаник, С. Тимченко, Гнат Хоткевич та ін. Авторами ілюстрацій та політичних карикатур були Іван Бурячок, Фотій Красицький, Віктор Масляников, Павло Наумов, Володимир Різниченко, Опанас Сластіон та ін.

20

Собор Іоанна Хрестителя

21

- **135** років від дня народження **Мелентія Омеляновича Кічури** (1881-1939), українського поета, мовознавця. **Мелетій Омелянович Кічура** помер 3 березня 1938 року у місцях позбавлення волі

22

День Соборності України

- **100** років від дня народження **Данила Георгійовича Нарбута** (1916-1998), українського художника театру, живописця

25

Тетянин день. Свято студентів

- **210** років від дня народження **Ореста Макаровича Новицького** (1806-1884), українського філософа

26

- **225** років від дня народження **Івана Івановича Чурговича** (1791-1862), українського педагога, публіциста, священика, теолога

- **190** років від дня народження **Івана Григоровича Наумовича** (1826-1891), українського письменника, громадського і освітнього діяча

27

- **175** років від дня народження **Архипа Івановича Куїнджі** (1841-1910), живописець-пейзажист, педагог

- **125** років від дня народження **Павла Григоровича Тичини** (1891-1967), українського поета

- **105** років від дня народження **Івана Макаровича Гончара** (1911-1993), українського скульптора, живописця, графіка, народознавця

29

День пам'яті Героїв Крут

* * *

Широкими дорогами
Пішли юнаки.
— Вертайтеся здоровими! —
За ними батьки.

Вдивлялися, кривавились
Зіниці дівчат:
— Дай, Господи, щоб вславились!
Вернулись назад!

Пожарами високими
Вкривалася даль.
Хрипіннями глибокими
Кричала печаль.

Батьки сиві журилися.
Чекали: прийдуть...
Дими з огнів курилися,
Лягали на путь.

А доленька-химерниця
Сміялась з імлі...
Чи вернеться?
Не вернеться.
В майбутнє пішли.

Богдан Бора

31

- **160** років від дня народження **Федора Івановича Ломинського** (1856-1927), українського гістолога

- **100** років від дня народження **Арсена Мартиновича Макари** (1916-1975), українського вченого у галузі металознавства і технологій зварювання металів

Лист

Вельмишановний отче Василю!
Щиро дякую Вам за надіслані
мені книжки.

Вони хоч і маленькі, але за змістом
варті багатьох інших видань. Вони
просякнуті українським духом,
проповідують любов до України.

Мав надію отримати від Вас лише
книжку Євгена Сверстюка “За рікою”,
але завдячую щедрості Вашого серця,
отримавши цілий ряд чудових книжок.
Про такий подарунок навіть і не мріяв!

Про Ваше видання дізнався з газети
“Наша Віра”, яку підтримав своїми
скромними внесками після відходу
у Божий світ славної пам’яті Євгена
Олександровича Сверстюка.

Вашу особистість, отче Василю,
разом з редакцією “Навіки” (священик
Володимир Дерев’янка, диякон Павло
Тепін), вважаю зразковою для нашої
української церкви. Ви дійсно є
священиками від Бога. Відчуваю це по
Ваших творах і справах.

Вітаю Вас і всіх вірних Богу з Різдвом
Христовим і Новим Роком. Зичу Божого
благословення.

Олександр Пікалов,
Харківська область, 24.12.2015 року

Підготували:
священик Володимир Дерев'янка,
диякон Павло Тепін, Ігор Чечель,
Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов,
Світлана Лавриненко,
Тетяна Сокиркіна,
Олексій Єрмаков

Обкладинка -
Володимир Єрмаков

Ілюстрації з інтернету

Дарунок

Священик Василь Пишний
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н, Дніпровська обл.,
т. +380675238992
www.naviky.dp.ua
а/с 1847, м. Дніпро, 49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

Ѓубанікське